

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

IDŐSZAKI KIADVÁNYA

38. SZÁM

2021 ÁPRILIS-JÚNIUS

IMPRESSZUM

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY IDŐSZAKI KIADVÁNYA

MEGJELENIK: negyedévente

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: az alapítvány elnöke és kuratóriumi tagjai

A kuratórium elnöke: Varga Sándor

A kuratórium tagjai: Küzmös Csaba

Lakó Antal

Vajó Sándor

Virágh Dezső

LEVELEZÉSI CÍM: Varga Sándor Nyírtura, Rózsa u. 10. 4532

EMAIL CÍM: vargasa@freemail.hu

HONLAP: www.sirokialapitvany.hu

ADÓSZÁMUNK: 188044861-1-15

Tisztelt Madárbarát

E lapszámunk 12 oldala majdhogynem kevésnek bizonyult. Köszönhetően két kiváló tenyésztő két kiváló cikkének. Nagyon köszönjük nekik, hogy eredményeiket megosztva a mindannyiunk ismereteit is bővítik.

Bízunk benne, ez évben a járvány visszaszorulásával már rendezhetők lesznek országos kiállítások, amelyek egyikén átadhatjuk az Alapítvány díját egy arra érdemes tenyésztőnek. Folyamatosan várjuk ajánlásait erre a személyre!

Közeledve a személyi jövedelemadó 1%-os felajánlásának határidejéhez, kérjük a kedves Olvasót, ha Alapítványunkat érdemesnek tartja a felajánlásra, támogatásra, a hátralévő néhány napban tegye azt meg!

VÁLOGATÁS SIROKI ZOLTÁN ISMERETTERJESZTŐ ÍRÁSAIBÓL

38. RÉSZ

Rovar- és gyümölcssevő madarak (lágyevők) tartása és tenyésztése

Kérdés már most, hogy mindeme anyagokat milyen arányban keverjük össze? Dr. Ország Mihály „Mindent szabad, csak krokodilt, azt nem” című könyvében egy pontos receptet ad. Mivel azonban az sok madár számára készült, itt csak az arányokat tüntethetjük fel: 5 rész főtt marhahús, vagy marhaszív, 1 rész zabpehely, 1 rész hóvirág kétszersült, vagy zsemlemorzsa, 1 rész óvári vagy más sovány sajt, 1 rész tehéntúró, 3 rész sárgarépa reszelék, melynek levét kinyomtuk, levét szükség esetén a keverék nedvesítésére használhatjuk. Az egészet alaposan összekeverjük, és annyira megnedvesítjük, hogy morzsalékos legyen.

Frissen importált madarak, vagy nem régen kirepült fiókák nem mindig hajlandók az alaptakarmányt azonnal megenni. Ha ilyenkor apróra vagdalt lisztkezacot, vagy friss hangyatojás keverünk az alaptakarmányhoz, célt érünk. Keverékünk, lévén sok állati fehérjét tartalmazó anyag, könnyen romlik, különösen nagy melegben, de még télen is tanácsos naponta kétszer megújítani.

Gyümölcssevők részére mindenféle édes hazai és meleg-égövi gyümölcsféle adható (pl. alma, körte, kajszi- és őszi barack, cseresznye, szőlő, banán, narancs, mandarin, füge, datolya stb.

A mézevők részére készítendő folyékony táplálék öszetételét lásd az egyes fajoknál! A lágyevők részére készítendő „menü” összeállításánál tág tere van az egyéni fantáziának és szakértelemnek.

Madárbarátok Tájékoztatója 2. 1983

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA MADÁRFAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL

43. RÉSZ

A lilahomlokú amazon (*Amazona finschi*) első hazai tenyésztése

A lilahomlokú amazon hazai viszonylatban egy kevésbé ismert amazonfaj. Valamivel kisebb a kékhomlokú amazonnál, súlya 250-300 g. Testhossza 30-35 cm. A fajt Sclater írta le 1864-ben, és Otto Finsch német természetbúvárról nevezte el. A hivatalos magyar neve nem túl jó, mert a homloka élénk vörös, bordó, nem lila. Az angol neve, a lilakoronás amazon (Lilac-crowned amazon) találóbb. Németül kéksapkás amazonnak (Blaukappen amazon) hívják.

Elterjedési területe viszonylag kicsi, Mexikó nyugati részére korlátozódik. Ott az őshonos tölgy- és fenyőerdők száraz fáinak odúiban költenek, sokszor harkályok odút foglalják el. 300-2000 m tengerszint feletti magasságban élnek, a költési idő februártól júniusig tart. Fészekaljuk 1-4 tojás, a kelési idő 26-28 nap, a kirepülési idő 60 nap. A szaporodási rátájuk jelenleg nagyon alacsony, páranként átlagosan egy fióka, aminek főként az élőhelyek minőségének a romlása az oka. Ezért a szabadban lévő állomány az utóbbi évtizedekben jelentősen csökkent.

A BirdLife International 2006-ban a fajt sebezhetővé minősítette, 2014-ben pedig az IUCN felsorolta a veszélyeztetett kategóriába. A Washingtoni Egyezmény 2010. évi módosítása alapján pedig a faj az Egyezmény I-es függelékébe került, ami azt jelenti, hogy a fogságban lévő példányok tartásához és forgalmazásához az ún. sárga EU-s dokumentumszükséges.

A költő pár

Két földrajzi variánsa van. A törzsalak (*Amazona finschi finschi*) az elterjedési terület déli felén, az *Amazona finschi woodi* alfaj az area északi részén él. A *woodi* alfaj a hasi oldalon zöldebb (kevesebb sárga árnyalattal), a fejen és a nyak oldalain a lila szín erősebb és kiterjedtebb, de általában a törzsalaktól nehezen különíthető el.

2013. év elején sikerült ebből a szép kis madárból egy párat vásárolnom. A madarak szlovák tenyésztőtől származtak, de sajnos testvérek voltak. Egyelőre nem tudtam mit tenni, együtt hagytam őket. A röpdéjük 3,5 m hosszú és 1,0 m széles, a belső tér 2 m hosszú. Egyszerű álló odút kaptak, mely 75 cm magas és 28x26 cm belső méretű. A röpnylás 9 cm.

Etetésük a többi amazonhoz hasonlóan egy száraz magkeverékből, gyümölcsökből (alma, körte, szilva, cseresznye és más hazai gyümölcsök, narancs, banán), zöldségekből (sárgarépa, cékla), zöldeleségből (gyermekláncfű, tyúkhúr) és csíráztatott magkeverékből állt. Költésidőben hetente kétszer tojásos lágyeleséget (Orlux) is kaptak.

A tojó 2013-ban 05.02.-án tojta le az első tojást, majd még hármat, 2-3 naponta. Sajnos az egyiktojást betörte, behorpasztotta, ezért a többi elvettem, és keltetőbe raktam. A három tojásból csak egy volt fias, melyből egy tojó fiókát sikerült felnevelni. A fióka 26 napra kelt ki, és mintegy 60 nap alatt fejlődött ki teljesen.

2014-ben április 22-én tojt le a tojó, de csak 2 tojásból állt a fészekalj, melyekből csak egy volt fias, ebből megint egy tojó fiókát neveltem fel. Közben próbáltam újabb madarakat beszerezni, főként egy ivarérett hímeket kerestem, hogy a testvérpár hímjét idegenvérűre cserélhessem. 2014 őszén sikerült egyet találni, ami viszont 22 éves volt. Kicsit féltem a kora miatt, de végül mégis megvettem a madarat, és kicseréltem a költő pár hímjével.

Fiatal madár

Az új pár látszólag összeállt, de a tojó 2015-ben nem tojt le, kihagyta az évet.

2016-ban 05.04.-én tojt le ismét a tojó, de betörte a tojást. 05.25-én újra 2 tojás volt az odúban (ez ebben az évben már a 2. fészekalj), de sajnos ezek sem voltak fiasak. A kotlás során itt is megsérült az egyik tojás.

2017-ben korán, 03.27.-én tojt le a tojó, 29.-én a második tojást rakta le. Az előzőekből okulva elvettem a tojásokat, nem merem reszkírozni, hogy esetleg megint eltöri őket a tojó. A kettőből egy volt fias, 26 napra kelt ki a keltetőben. Probléma nélkül felnőtt, egy nagyon szép hím fióka lett belőle.

04.09.-én ismét tojás volt az odúban, majd 13.-án még egy. Az első volt jó, amiből szintén egy hím fiókát neveltem fel. Meglepetésemre 05.17.-én még egy tojást tojt a tojó, de ez sem volt fias.

2018-ban 04.09.-én találtam az első tojást az odúban, 12.-én pedig a másodikat. Csak az első volt jó, ebből egy hím fióka nőtt fel. 04.22.-én még egyet tojt a tojó, de ez magtalan volt.

2019-ben 04.13.-án és 15.-én rakott két tojást a tojó, melyekből nem lett fióka. Érdekesség, hogy az első tojás kétszikű volt (mérete is nagyobb volt a szokásosnál). Ilyet eddig papagájoknál nem tapasztaltam.

2020-ban 05.01., 03., 06. és 08.-án négy tojást tojt a tojó, melyekből csak az első volt fiatlan, a többiből kettő hím és egy tojó fiókát tudtam felnevelni.

Összefoglalva, a 7 év alatt 10 fiókát sikerült nevelni. Érdekes, hogy a testvér hímmel 2 évben 2 tojó fióka született, míg az idegen, de idős hímmel 5 év alatt 7 hím és 1 tojó fióka lett az eredmény. Tehát a fiókák neme főként a hímektől függött. Sajnos természetes költést, ahol a szülők nevelték volna a fiókákat, nem sikerült összehoznom, a tojó megbízhatatlansága miatt. Ezért a keltetést és a nevelést magamnak kellett megoldanom.

Erről néhány mondatot. A keltetést a hazai PL MASINE KFT. MIDI 500 F keltetőgépével végeztem. A hőmérséklet a keltetés során végig 37,2 C fok, a relatív légnedvesség 50-55 % volt. A fiókák kelési ideje – mint már írtam - 26-28 nap. A kelés előtt 2 nappal a fióka kitöri a tojást, hogy levegőhöz jusson, ekkor a tojást átrakjuk egy inkubátorba. A forgatásra itt már nincsen szükség, a hőmérséklet $\frac{1}{2}$ C° -kal legyen alacsonyabb, mint a keltetési hőmérséklet, és a légnedvességet emeljük meg 70 %-ra. A fiókákat kikelésük után tiszta, nedvszívó papírral (papírszalvéta, konyhai törülőkendő) bélelt tálkába rakjuk, egyesével. A kelés után 6-8 órán át nem szabad etetni őket, legfeljebb egy kevés tiszta vizet szabad neki adni, 3-4 óra múltán. Ezután elkezdjük etetni a fiókát, először egészen híg táppal, majd egyre sűrűbbel. Én a Kaytee exact handfeeding universal tápot használom, de más nevelőtápok is jók (NutriBird, Psittacus, stb.).

Ezt az első két napon 1:6 arányban kell hígítani (az első a táp, a második a víz, térfogatarányban). A 2-5. napon 1:3 arányban, az 5. naptól pedig 1:2 arányban kell hígítani.

Az első két napon 1,5 óránként kell etetni, éjjel valamivel ritkábban néhány etetést. A 3. naptól 2 óránként etetünk, legalább két hétig, éjjel 3 óránként. A 3. héttől lehet 3 óránként etetni, éjjel 4 óránként. Hat hetes kortól esetleg még ritkíthatunk az etetésen. Alapvető szempont legyen, hogy a tápot mindig frissen kell keverni, és csak akkor szabad etetni, ha a fióka begye kiürült, azaz nem szabad ráetetni az előző táplálékra. A hőmérsékletet hetente 1 C°-kal kell csökkenteni, 4-5 hét után pedig hetente 1,5 C° -kal. Így a nevelés végére, 10 hetes kor körül a hőmérséklet 25 C° körüli lesz, ami egy melegebb szobahőmérséklet.

Egy fiatalabb pár

A nagyobb, már tollasodó fiókát kivehetjük az inkubátorból, és infralámpa alatt is nevelhetjük, csak akkor be kell mérni a hőmérsékletet, hogy az a korának megfelelő legyen. Ilyenkor egy műanyag ládába tesszük a madarat, és alá fenyőfaforgácsot (nem fűrészport!!), vagy tépett, vágott papírt teszünk, ami szívja a nedvességet. Ekkor már csak 3-4-szer etetünk naponta, és tehetünk eléjük mageleséget, gyümölcsöket, amit kíváncsiságuk folytán kóstolgatni kezdenek. Később kiülnek a láda szélére, ez felel meg a természetes nevelésnél a kirepülésnek. Lassan egyre többet fognak maguktól eszegetni, és kevesebb nevelőtápot fogadnak el, végül már nem igénylik azt.

Dr. Solti Béla
ornitológus

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA MADÁRFAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL

44. RÉSZ

A kaktuszpapagáj (*Eupsittula cactorum*) első hazai tenyésztése

A fajt Heinrich Kuhl német ornitológus írta le 1820-ban, *Psittacus cactorum* néven. Jelenleg az *Eupsittula* nembe tartozik, egyes szervezetek ugyanakkor még mindig az *Aratinga* nemhez sorolják.

Elterjedési területe Brazília északkeleti része (Bahiatól a Sao Francisco folyótól délre elterülő vidékig, illetve Minas Gerais szövetségi államig); a szubtrópusi vagy trópusi száraz erdők és szavannák lakója.

2 alfaja ismert, az *E. c.caixana* alfaj Kelet - Brazíliában honos, nehéz megkülönböztetni a törzsalaktól. Tollazata valamivel fakóbb, mint a törzsalak *E.c.cactorum*é.

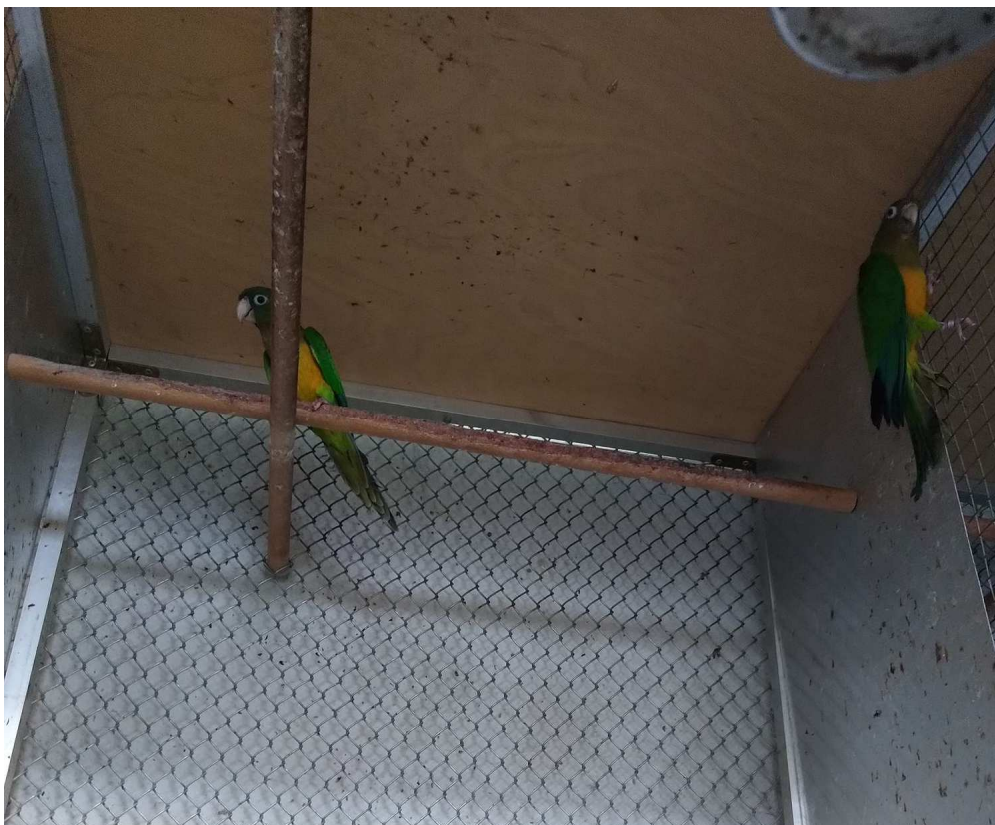
A nemek tollazati bélyegek alapján egyformák. Némi gyakorlattal a testtartás lehet segítségünkre, a hímek gyakran „kihúzzák” magukat. Pontos ivarhatározás azonban csak DNS vizsgálat alapján lehetséges.

A Természetvédelmi Világszövetség besorolása alapján nem számít veszélyeztetett fajnak. Indoklásuk szerint, habár a faj pontos egyedszáma nem ismert, ám hatalmas elterjedési területet népesít be, tendenciáját tekintve nem mutat az állomány csökkenést. Ugyanakkor fogságban a ritkább *Aratinga/Eupsittula* fajok közé tartozik.

Az első madaraimat 2013 őszén vásároltam Hollandiából. A pár fiatal, az évi madár volt. A madarak egy padlófűtéssel ellátott épületben, 1m x 1m x 1m-es röpdében kaptak helyet, mely röpdéből több is rendelkezésemre állt. 2015-ben ugyancsak Hollandiából érkezett egy másik fiatal pár, majd 2016-ban Németországból 2 pár. Mindenképpen igyekeztem több párat beszerezni a fajból, véleményem szerint egy sikeres tenyészet alapját csak úgy tudom lerakni, ha legalább 6 pár madárral rendelkezem. Ennek jegyében 2017-ben Csehországból és Hollandiából megérkezett az 5. és a 6. pár is.

A fiatal madarak párosával kerültek elhelyezésre az említett belső röpdékben úgy, hogy a mellettük lévő szomszédos röpdében mindig egy másik *Aratinga* faj tenyészpárját helyeztem el. Az első évben nem, csak a második évben kaptak odúkat.

Alaptakarmányuk Deli Natur magkeverékből, zöldségekből, gyümölcsökből állt. Minden röpdében négy tálka található, az elsőben ivóvíz (melyhez hetente kétszer kalciumos vitamint keverek), a másodikban a magkeverékük, a harmadikban gritt és kavics, a negyedikben pedig gyümölcs és zöldség vegyesen található. Gyümölcsök és zöldségek közül banánt, friss sárgarépát, brokkolit, szőlőt, körtét, céklát, karalábét, madárbegy salátát kínálok nekik. Fióka nevelés időszakában tojásos lágyeleséget készítek, mely Deli Natur száraz lágyeleségből, szárított rovareleségből, főtt tojásból áll.

A 2016-ban Németországból érkezett két pár egyikének tojója, másik párnak a hímje pusztult el, a megmaradt madarak később párba álltak. 2019-ben is, - szokásomnak megfelelően- január első napjaiban helyeztem fel számukra az odúkat, melyek 25 cm átmérőjű, 32 cm magas PVC csövek, aljukon és tetejükön farésszel lezárva. Az odúnyílás 6,5 cm.

Az odúkat úgy alakítottam ki, hogy a felső 10 cm-en, 8 sorozatban a paláston 4-4, 3 mm-es lyukat fúrtam, az optimális szellőzés miatt. A fészekalap durvább faforgács, melyre finomabb szerkezetű forgács került.

Az összeállt pár februárban 4 tojást rakott le, melyből 21 napos kotlás után kikelt 2 fióka, 1 tojó és egy hím. Csak a tojó kotlott, a hím csak éjszakára húzódott be a tojó mellé. A pár gondosan nevelte a fiókákat, melyek később egy barátomhoz kerültek. 2020-ban kétszer költöttek, mindkét fészekalj terméketlen volt. A többi pár szintén terméketlen tojásokat rakott eddig. Jelenleg a 2015-ben Hollandiából érkezett pár kotlik 4 tojáson.

A kaktuszpapagáj viszonylag ritkán tartott papagáj, tenyésztése sem könnyű a legtöbb esetben. Mindazonáltal biztos vagyok benne, hogy a tenyészetemben található 5 pár stabil alapja lehet egy hazai állománynak.

Szűcs Zsolt

A Siroki díj (vándorserleg) eddigi tulajdonosai

1993 Péter Géza
1994 Ballagó Emánuel
1995 Virágh Dezső
1996 Laskay Sándor
1997 Vas Sándor
1998 Tóth Sándor
2001 Lakó Antal
2002 Gere Géza
2004 Diószeghy Sándor
2005 Soós János
2006 (Dogosi Károly jelölt, elhalálozott)
2008 Makai Pál
2011 Pócsi Béla
2012 Pálinkás György
2013 Maróti Béla
2014 Paraszka János
2015 Lipták József
2016 Kerek László
2017 Kertész Dezső
2018 Gergáczy Imre
2019 Fülöp János